

KERAMISCH MAGAZINE

KLEI

5

**Hugo Meert
Jan Kamphuis**

**Gilbert Portanier
Poterie de La Bâtisse**

**Biennale Korea
Marianne Bijker**

losse nummers € 3,95 * september 2007 * 27e jaargang * www.klei.nl

Foto linksboven: *Parfait composé*, 2005, draai/gietwerk in samengesteld Limoges porselein of beenderporselein, h 38 cm

FOTO: STEVEN VAN LEEUW

Foto rechts: *Deep Lone*, voor Sislej Xhafa, 2007, gietwerk steengoed, 28 x 17 x

13 cm, Courtesy of the artist

FOTO: EDDIE TIMMERMANS

Foto onder: *Zamu Music Award*, 2006, gietwerk faience-porselein, l 25 cm

FOTO: STEVEN VAN LEEUW

Wroeten in creativiteit

Het werk van de Vlaamse keramist Hugo Meert krijgt steeds meer waardering en wint enorm aan populariteit. Toch heeft Hugo niet de makkelijkste weg gekozen, als je tenminste van kiezen kunt spreken. Hij volgt zijn eigen weg, waarin de ideeën die in zijn hoofd ontstaan en de creatieve zoektocht naar het maakproces het belangrijkste zijn.

Kijkend naar zijn werk zie je onmiddellijk dat het zich bevindt in het grensgebied van kunst, keramiek en design. 'Ik heb niet het gevoel dat ik tussen twee werelden zit. Ik hoor nergens bij en wil ook nergens bijhoren. Dat moet een ander maar bepalen, indien dit nodig blijkt.'

Kleutermateriaal

'De keramiekwereld in België is een zeer klein wereldje. Bezoekers aan tentoonstellingen zijn dikwijls mensen die zelf met klei in de weer zijn. In tegenstelling tot andere kunststromingen wil het maar niet lukken om het grote publiek te interesseren voor keramiek. Het wordt binnen onze landsgrenzen nog steeds als een wat oubollig ambacht gezien waarbij veelal de technische aspecten het inhoudelijke verdringen.' De vormen die Hugo Meert maakt lenen zich niet uitsluitend voor klei, maar zouden ook even goed van andere materialen gemaakt kunnen worden. Zijn keuze voor klei is simpel: 'Het is het enige materiaal waarmee je gemakkelijk iets kunt maken, je kunt het vormen en dat blijft zo. Eigenlijk is het kleutermateriaal: knijpen en klaar. Het is plezant en daarom doe ik het ook.'

Zijn passie voor klei deed hem ruim experimenteren met allerlei technieken en materialen. De technieken die hij momenteel het meest hanteert zijn draaien en gieten. Zijn favoriete materiaal is porselein, maar ook werkt hij graag met gepolijst rood aardewerk. De afwerking varieert naargelang de functie van het voorwerp: transparant glazuur of schuurwerk (op zacht of beenderporselein), vrij matte, ingekleurde glazuren (steengoed) en soms ingekleurd terra sigillata.

Maar het belangrijkste blijft het ontwerp, de creativiteit. 'Het begint met een idee dat ik in mijn hoofd steeds verder uitwerk. Ik ga wroeten in mijn creativiteit. Ik werk dingen nauwkeurig uit op papier, probeer het te visualiseren. Dat is ook het moment dat ik aan alles ga twijfelen. Het is meestal een heel langdurig proces, soms valt het ook zomaar uit de lucht, maar door er voortdurend over na te denken word je creatief. Iedereen die probeert iets op een andere manier te ontwikkelen dan de vorige keer is in feite al een beetje kunstenaar. En dat kan net zo goed een kok, een kapper of een tuinman zijn. Je moet het jezelf nooit te makkelijk maken. Liever een uitdaging met jezelf aangaan en voorstellen durven doen die soms twijfels oproepen over zin en onzin van een werk of gedachte. Alles is op die manier een eerste keer ontstaan. Kunst beschouw ik als eerste kiem in ons leven van waaruit onze cultuur zich ontwikkelt en blijft ontwikkelen.'

Het vermoeide lampje

Voor zijn verlichtingsontwerp *Parfait Composé* kreeg Hugo de Henry Van De Velde label, 2006, Design Vlaanderen, veruit de meest prestigieuze vormgevingsprijs in België. 'Ik ben vertrokken met de gedachte: wat is een lamp eigenlijk. Een lamp is ontstaan uit een kandelaar. In die kandelaar moet een kaars uiteraard rechtop staan. Dus is de conclusie dat een lamp ook rechtop moet staan. Maar waarom eigenlijk? Niet rechtop kan evengoed esthetisch zijn.' Hugo werkte zijn ideeën uit op papier en de lampen die te moe zijn om licht te geven kregen een meer vastere vorm. De uiteindelijke resultaten ogen ook verrassend vermoeid. De lampen lijken over de rand van een meubel te hangen of tegen een muur gegooid waar ze zijn blijven plakken.

Tijdens het maakproces is hij begonnen met draaiwerk, zijn favoriete techniek, maar het werd uiteindelijk gietwerk. 'Ik vertrek niet vanuit de techniek, maar vanuit het idee. Als ik dan uiteindelijk moet draaien word ik heel blij. En hoewel ik gie-

ten niet leuk vind doe ik het wel, want ik wil het werkstuk wel maken zoals ik het in mijn hoofd heb. Gietwerk was zo'n tien jaar geleden nog *not done*. Men vond het een industrieel proces en niet uniek. Nu zie je deze techniek meer en meer gebruikt worden. Als ik daarover nadenk vraag ik mezelf af wat nu juist de verschillen zijn tussen ambacht en industrieel werk. Hoe keek men eeuwen geleden naar de eerste pottenbakker die een draaischijf gebruikte? Ik ontwierp ooit een *headmade* label gebaseerd op het ronde *handmade* stickertje, te pas en te onpas sinds de jaren zestig gebruikt, veelal op keramiek.'

Materiaalkeuze

Na het maken van de ontwerpschetsen en de mallen volgt de materiaalkeuze. 'Dat is zeer moeilijk en betekent veel onderzoeken en uitproberen. Sinds halverwege de vorige eeuw is er veel technische kennis verloren gegaan. Veel kleine manufacturen zijn weg, lage lonenlanden, waarvan wij nu importeren, hebben hun plaats ingenomen. Gelukkig worden er nu wel weer veel nieuwe initiatieven genomen om diverse technieken beter te ontplooiën, om er weer nieuw leven in te blazen.' Uiteindelijk koos Hugo bij de lampen voor samengesteld Limoges porselein en beenderporselein in combinatie met transparant glazuur. 'Vooraf heb ik een aantal porseleinsmengsels getest en gestookt op verschillende temperaturen om de juiste transparantiegraad en krimp van het porselein te onderzoeken. Na het gieten heb ik de afzonderlijke delen op het juiste moment handmatig of door middel van luchtdruk vervormd, gescheurd of gebutst. Hierdoor heeft elk werkstuk zijn eigen imperfectie en unieke eigenheid gekregen. Na het droogproces zijn de stukken voor de eerste maal gestookt en gepolijst. Een steunmaal voorkwam vervorming van de open delen tijdens de tweede stook op maturiteitstemperatuur, meestal met transparante glazuurlaag of talkpatine.'

Samenwerking kunstenaars

'Ik zit in de riante positie dat ik niet volledig financieel afhankelijk ben van mijn werk als kunstenaar en het commerciële dus niet eerste motief is. Ik heb een halve baan als kera-

miekdocent en de resterende tijd werk ik als zelfstandige. Dat laatste is in twee delen op te splitsen: eigen werk en in opdracht van. Op dit moment is het werken in opdracht sterk gegroeid. Ik werk voornamelijk samen met hedendaagse kunstenaars waarmee het mentaal klikt met mezelf. Deze opdrachten blijven altijd spannend, zijn uitdagend voor mij en hebben kwaliteit en intelligentie.'

Zo heeft hij onlangs samengewerkt met de New Yorkse kunstenaar Sisley Xhafa voor de tentoonstelling *Commitment*. 'Hij had een bokshandschoen ontworpen die ik in klei moest uitvoeren. Het moest een linkerhandschoen zijn en ook een spaarpot. Ik heb eerst een moedervorm gemaakt, waar ik de mal van heb gemaakt en vervolgens ben ik gaan uitproberen hoe je een oppervlak kunt krijgen dat heel dicht in de buurt van leer komt. Uiteindelijk is dat geen creatief, maar een puur technisch proces.'

Ook heeft hij gewerkt in opdracht van de Belgische kunstenaar Christoph Fink. 'Voor hem, hij is iemand die veel met tijd van doen heeft, heb ik discussievormen gemaakt met tijdslijnen.' Momenteel werkt Hugo aan het *Documenta Kassel 2007*-werkstuk voor Lili Dujourie. Voor de nabije toekomst staan er nog projecten op stapel met onder andere Jan Vercruyse, Michel Francois, Yves Maes en Joëlle Tuerlinckx.

In 2006 won Hugo Meert overigens ook een prijs voor het ontwerp van de Zamu Music Awards van Muziekcentrum Vlaanderen. 'Deze award, een luidspreker in klei, is in 2006 uitgereikt aan de winnaars. Ik heb er toen veertien gemaakt.'

Niet rechtop
kan evengoed
esthetisch zijn

Read a made, 2005, draaiwerk steengoed FOTO: STEVEN VAN LEEUW

Ook dit jaar worden ze weer uitgereikt. Het onderwerp spreekt me erg aan. Ik had voor die tijd ook al geëxperimenteerd met luidsprekers, zelfs met exemplaren waar ook geluid uit kwam. Geluiden vragen tijd, stilte ook. Deze non-fi luidspreker ontvangt en lekt omgevingsgeluiden.' Het werk roept onmiddellijk vragen op rond functie, esthetiek en beweegredenen tot ontwerp, de kerngedachte van elke ontwerper.

Ontwerpen

Achter de ontwerpen van Hugo Meert gaat in alle gevallen een scala aan gedachten en emoties schuil. Bijvoorbeeld bij *Bone Light*, een hanglamp voor keuken of eetkamer. 'De zoektocht naar dit ontwerp, dat in een kleine serie vervaardigd is, eindigde bij een gedroogde ham. Het bedrijf Gandaham uit Destelbergen steunde me en vanuit hun hammen heb ik de gietmal gemoduleerd. Het beenderporselein heb ik vervolgens lichtjes onder maturiteit gestookt om zo de ideale roze-oranje transparantie te verkrijgen.'

Het ontwerp *C eramique pour l'estomac* is een doordenker. 'Les c eramiques pour l'estomac waren vroeger louter gebruikskeramiek en bron van inkomsten voor de maker ervan, naast de meer artistieke productie. Ook momenteel nog hebben keramisten er een doordenker aan om hun werk te plaatsen in ons hedendaags westers denkpatroon. Onze consumptie zit hier op een dubbelspoor: bezit van onbruikbare schoonheid en/of het verwerven van pure functionaliteit zonder esthetische overwegingen. Zin en onzin hiervan staan centraal in dit ontwerp.'

De serie *Read a made* bestaat uit een zestal ontwerpen. 'In het profiel van elk werk zit telkens een woord verborgen, leesbaar van boven naar onder. Vormgeeflijk bepaalt de volgorde van letters het werk.' De woorden werden gekozen vanwege de gevoelsmatigheid die ze oproepen (feel, like, crafty, fine, ...) en omdat ze dikwijls gebruikt worden bij het beoordelen van een werk. Het relatieve van esthetische normen, hedendaagse noden en functies gelden dikwijls als uitgangspunt voor de maker, waarbij het idee het werk vormt.

De bordenset *Afrikashox* bestaat uit serviesgoed dat de contouren aanneemt van het continent Afrika en van Madagascar. Dit werk is meer politiek getint en kaart paradoxaal de thematiek van de honger aan en peilt de menselijke reacties op wereldrampen. Functioneel lijkt het een invuloefening, van servies, kitcherig Afrika-aandenken tot promo-attriboot voor hulporganisatie.

Maar ook een knipoog is regelmatig te vinden in het werk

Bone light, 2004, gietwerk met beenderporselein, h 120 x b 28 cm

FOTO: STEVEN VAN LEEUW

van Hugo Meert, zoals in *Fuck-T*. Een advies heeft Hugo hierbij: 'Gebruik deze theepot indien slechtgeluimd of bij ongewenst bezoek!'

Ondanks zijn vrije en creatieve geest en het nergens bij willen horen probeert Hugo Meert toch ook anderen te interesseren voor keramiek. Daarom organiseert hij twee of drie keer per jaar lezingen en workshops met steeds wisselende collega-keramisten als Rik Delrue, Anne Ausloos en Jos Devriendt. De genodigden hebben steeds een duidelijk eigenzinnig keramisch oeuvre. Op 22 november van dit jaar is Marieke Pauwels de gast. Info: www.ccstrombeek.be.

Barbara Bunschoek

Exposities

Werk van Hugo Meert is eind dit jaar te zien bij de volgende exposities:

- *5th International Biannual of Ceramics*, Kapfenberg (AT). Van 28 september tot 11 november 2007, www.keramik-biennale-kapfenberg.at
- *C eramique pour l'estomac*, bij galerie budA in Asse (BE). Van 10 november 2007 tot 6 januari 2008. www.budart.be
- *Europese Tri nnale Keramiek en Glas*, bij World Crafts

- Council - Belgique franco-phone, Site des Anciens Abattoirs in Mons (BE). Van 10 november 2007 tot 13 januari 2008. www.wcc-bf.org
- *Vormgeving Verpakt*, bij galerie Design Vlaanderen in Brussel (BE). Van 23 november tot 30 december 2007. www.designvlaanderen.be
- *Design Korea 2007*, COEX Seoul (KR). Van 29 november tot 6 december 2007

Hugo Meert

Opleiding:

- Kwalificatie binnenhuisarchitectuur – Sint Lucas, Brussel
- Lerarenopleiding – EHSAL, Brussel
- Keramiek – HRBK, Anderlecht

Prijzen:

- Provinciale Prijs vormgeving Vlaams-Brabant, 2005
- Henry Van De Velde label 2006, Design Vlaanderen
- Ontwerp Zamu Music Awards 2006, Muziekcentrum Vlaanderen

Hugo Meert